

JEZIČNA POLITIKA

Europska je unija u svoja nastojanja za promicanje mobilnosti i međukulturnog razumijevanja učenje jezika uvrstila kao prioritet te u tom području financira brojne programe i projekte. S gledišta EU-a višjezičnost je važan element europske konkurentnosti. Zato je jedan od ciljeva jezične politike EU-a da svi građani Europe, osim materinskim, vladaju još dvama jezicima.

PРАВНА OSNOVA

U Europi je jezična raznolikost dio svakodnevice. Jezici su sastavni dio europskog identiteta i najizravniji izraz kulture. U Europskoj uniji, utemeljenoj na načelu „Ujedinjena u raznolikosti”, za pojedince, organizacije i poduzeća važno je da mogu komunicirati na nekoliko jezika. Jezici su i od presudne važnosti za poštovanje kulturne i jezične raznolikosti u EU-u.

Poštovanje jezične raznolikosti temeljna je vrijednost EU-a, kao i poštovanje pojedinca te otvorenost prema drugim kulturama. Te su ideje uvrštene i u preambulu Ugovora o Europskoj uniji, u kojoj se navodi da je nadahnuta europskim kulturnim, vjerskim i humanističkim nasljeđem te da potvrđuje svoju privrženost načelima slobode, demokracije i poštovanja ljudskih prava. U članku 2. Ugovora o Europskoj uniji (UEU) velika se važnost pridaje poštovanju ljudskih prava i nediskriminaciji, dok se u članku 3. navodi da EU „poštuje svoju bogatu kulturnu i jezičnu raznolikost”. U članku 165. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) naglašava se da su „ciljevi djelovanja Unije razvoj europske dimenzije u obrazovanju, osobito nastavom i popularizacijom jezika država članica”, pri čemu se u potpunosti poštuje kulturna i jezična raznolikost (članak 165. stavak 1. UFEU-a).

U skladu s Poveljom EU-a o temeljnim pravima, koja je donesena 2000. i koja je Ugovorom iz Lisabona postala pravno obvezujućom, zabranjuje se diskriminacija na temelju jezika (članak 21.) i Unija se obvezuje na poštovanje jezične raznolikosti (članak 22.).

Prva uredba (iz 1958.) o određivanju jezika koji će se koristiti u nekadašnjoj Europskoj ekonomskoj zajednici^[1], bila je zbog ulaska novih država u EU izmijenjena tako da zajedno s člankom 55. stavkom 1. UEU-a utvrđuje službene jezike Unije^[2]. U skladu s

[1]SL L 17. 6.10.1958., str. 385.

[2]EU ima 24 službena jezika: bugarski, češki, danski, engleski, estonski, finski, francuski, grčki, hrvatski, irski, latvijski, litavski, mađarski, malteški, nizozemski, njemački, poljski, portugalski, rumunjski, slovački, slovenski, španjolski, švedski i talijanski jezik.

člankom 24. UFEU-a svaki se građanin EU-a može u pisanom obliku obratiti bilo kojoj instituciji ili tijelu EU-a na jednom od tih jezika i dobiti odgovor na tom istom jeziku.

CILJEVI

Jezična politika EU-a temelji se na poštovanju jezične raznolikosti svih država članica i na poticanju međukulturnog dijaloga diljem Unije. Kako bi se uzajamno poštovanje provelo u praksi, EU potiče poučavanje i učenje stranih jezika te mobilnost svih građana u sklopu specijaliziranih programa obrazovanja i strukovnog osposobljavanja. Poznavanje stranih jezika smatra se jednom od osnovnih vještina koju svi građani EU-a trebaju steći kako bi imali veće mogućnosti za obrazovanje i zapošljavanje. Osim toga, EU radi s državama članicama na zaštiti manjina na temelju Europske povelje o regionalnim ili manjinskim jezicima Vijeća Europe.

Komisija je u svojem doprinosu Socijalnom samitu održanom 17. studenog 2017. u Göteborgu predstavila ideju europskog prostora obrazovanja, prema kojoj bi do 2025. postalo uobičajeno da „ljudi osim materinskog govore još dva jezika” (COM(2017)0673). U istom je duhu Vijeće 22. svibnja 2019. donijelo preporuku o sveobuhvatnom pristupu poučavanju i učenju jezika (COM(2018)0272). U svojoj preporuci Vijeće poziva države članice da potiču učenje jezika do kraja obveznog obrazovanja kako bi se osiguralo da više nastavnika jezika ima priliku za učenje u inozemstvu te kako bi se promicale inovativne metode poučavanja s pomoću alata kao što su portal [School Education Gateway](#) i platforma [eTwinning](#).

POSTIGNUĆA

A. Razvoj politike i potpora jezičnom istraživanju

1. Usporedivost podataka o jezičnim kompetencijama

Komisija je 2005. objavila Komunikaciju Europskom parlamentu i Vijeću o europskom pokazatelju jezičnih kompetencija ([COM\(2005\)0356](#)), instrumentu za mjerenje ukupnih jezičnih kompetencija u svakoj državi članici. Europska unija potiče i upotrebu [Zajedničkog europskog referentnog okvira za jezike: učenje, poučavanje, ocjenjivanje \(ZEROJ\)](#) Vijeća Europe. Tim se alatom želi osigurati transparentna, dosljedna i sveobuhvatna osnova za izradu jezičnih programa i smjernica za kurikule, oblikovanje nastavnih materijala i materijala za učenje te ocjenjivanje poznavanja stranih jezika^[3]. Danas se on u velikoj mjeri koristi u Europi i na drugim kontinentima.

2. ECML i Mercator

EU blisko surađuje s dva centra za istraživanje jezika, a to su [Europski centar za suvremene jezike Vijeća Europe \(ECML\)](#) i [Europski istraživački centar za višejezičnost i učenje jezika \(Mercator\)](#). ECML potiče izvrsnost i inovacije u poučavanju jezika te pomaže Europljanima da učinkovitije uče jezike. Njegovi su glavni ciljevi pomoći državama članicama u provedbi učinkovitih politika poučavanja jezika s naglaskom na učenju i poučavanju jezika, promicanju dijaloga i razmjeni najboljih praksi, kao i pružanje podrške mrežama i istraživačkim projektima koji su povezani s programom. Mercator djeluje na „stjecanju i popisivanju, istraživanju i studiju, širenju i primjeni

[3]<https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>

znanja u području učenja jezika u školi, kod kuće i preko kulturnog sudjelovanja. Njegov je rad uglavnom usmjeren na regionalne i manjinske jezike u Europi”^[4].

3. Europski magisterij iz prevođenja

[Europski magisterij iz prevođenja](#) oznaka je kvalitete za sveučilišne prevoditeljske programe koji zadovoljavaju dogovorene profesionalne standarde i tržišne zahtjeve. Njegov je glavni cilj poboljšati kvalitetu osposobljavanja prevoditelja te izrazito kvalificirane pojedince potaknuti na rad u struci u EU-u. Njime se želi poboljšati status prevoditeljske struke u EU-u.

B. Akcijski programi

1. Program Erasmus+

[Erasmus+](#) je program EU-a za obrazovanje, osposobljavanje, mlade i sport za razdoblje od 2014. do 2020. Među posebnim ciljevima programa su promicanje učenja jezika i jezične raznolikosti. U [programskom vodiču Erasmus+ za 2019.](#) navodi se da se „mogućnostima otvorenima za pružanje jezične potpore namjerava povećati uspješnost i učinkovitost mobilnosti, poboljšati uspjeh u učenju te na taj način doprinijeti konkretnim ciljevima programa.” (str. 9.). Preko [Internetske jezične potpore Erasmus +](#) se sudionicima u aktivnostima u području mobilnosti nudi jezična podrška kako bi naučili jezik zemlje domaćina. Programom Erasmus+ potiče se suradnja u cilju inovacija i razmjene dobrih praksi s pomoću partnerstva u području poučavanja i učenja jezika. Programom Erasmus+ svake se godine financiraju i brojni projekti kojima se podupire poučavanje i učenje znakovnih jezika te promiču osviještenost o jezičnoj raznolikosti i zaštita manjinskih jezika.

Parlament je 28. ožujka 2019. usvojio Zakonodavnu rezoluciju o prijedlogu za uspostavu novog programa koji će naslijediti taj program u razdoblju 2021. – 2027.^[5] U skladu sa sastankom na vrhu iz Göteborga 2017. prijedlogom se želi poboljšati učenje jezika, osobito većim korištenjem internetskih alata. U okviru ključne mjere 1 podržavaju se „mogućnosti učenja jezika, uključujući one kojima se podupiru aktivnosti mobilnosti”.

2. Program Kreativna Europa

U okviru [potprograma Kultura](#) programa Kreativna Europa pruža se podrška prevođenju knjiga i rukopisa.

3. Europski dan jezika

Ohrabreni golemim uspjehom Europske godine jezika 2001. godine, EU i Vijeće Europe odlučili su da će se [Europski dan jezika](#) obilježavati 26. rujna svake godine različitim manifestacijama za promicanje učenja jezika diljem EU-a. Time se želi podići razina osviještenosti građana o brojnim jezicima koji se govore u Europi te građane potaknuti na učenje jezika.

4. Europska jezična oznaka

[Europska jezična oznaka](#) nagrada je koju Komisija dodjeljuje za poticanje novih inicijativa u poučavanju i učenju jezika, nagrađivanje novih metoda poučavanja jezika

[4]<https://www.mercator-research.eu/en/about/about-mercator-research-centre/>

[5][Usvojeni tekstovi, P8_TA\(2019\)0323.](#)

i podizanja razine osviještenosti o regionalnim i manjinskim jezicima. Nagrada se dodjeljuje projektima iz zemalja sudionica za najinovativnije projekte učenja jezika, osobi koja je najviše napredovala u učenju stranih jezika te najboljem učitelju jezika.

5. Nagrada „Juvenes Translatores”

Komisija svake godine dodjeljuje nagradu „[Juvenes Translatores](#)” za najbolji prijevod učeniku koji ima 17 godina i dolazi iz neke od država članica. Učenici mogu prevoditi s bilo kojeg i na bilo koji službeni jezik Europske unije.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

A. Jezična raznolikost

Na početku treba napomenuti da je Europski parlament u vlastitoj komunikacijskoj strategiji donio jezičnu politiku potpune višejezičnosti, što znači da su svi jezici EU-a jednako važni. Svi se parlamentarni dokumenti prevode na sve službene jezike i svaki zastupnik u Europskom parlamentu ima pravo izabrati na kojem će jeziku EU-a govoriti.

U svojoj rezoluciji od 24. ožujka 2009. naslovljenoj „Višejezičnost: prednost za Europu i zajednička obveza”^[6], Parlament je ponovio da podržava politike EU-a u području višejezičnosti i pozvao Komisiju da osmisli mjere za promicanje jezične raznolikosti.

Parlament je 11. rujna 2018. usvojio Rezoluciju o jezičnoj ravnopravnosti u digitalnom dobu^[7], koja se temelji na [studiji](#) izrađenoj na zahtjev Odjela Parlamenta za ocjenjivanje znanstvenih i tehnoloških odabira. U toj je rezoluciji Parlament pozvao Komisiju da ocijeni najprikladnija sredstva za osiguravanje jezične ravnopravnosti u digitalnom dobu te da razvije snažnu i koordiniranu strategiju za višejezično jedinstveno digitalno tržište.

Od 2007. Europski parlament svake godine dodjeljuje [Filmsku nagradu LUX](#). Nagrada uključuje izradu podnaslova na 24 službena jezika Europske unije za filmove koji su ušli u finale.

Parlament je 28. ožujka 2019. usvojio Zakonodavnu rezoluciju o Prijedlogu za uspostavu programa Kreativna Europa (2021. – 2027.)^[8]. U članku posvećenom ciljevima programa naglašeno je da u obzir treba uzeti posebnosti različitih zemalja, uključujući zemlje ili regije s posebnim geografskim ili jezičnim stanjem. Njime je također uvedena posebna odredba o podupiranju podnaslovljavanja, sinkronizacije i zvučnog opisa europskog audiovizualnog sadržaja radi poticanja „međunarodne prodaje i stavljanja u optjecaj nenacionalnih europskih djela na svim platformama”.

B. Pružanje potpore manjinskim jezicima

Europski parlament donio je 23. studenog 2016. Rezoluciju o znakovnom jeziku i stručnim tumačima za znakovni jezik^[9]. Cilj je bio istaknuti da gluhi, gluhoslijepi i nagluhi građani moraju imati pristup istim informacijama i komunikaciji kao i ostale osobe u obliku prevođenja na znakovni jezik, podnaslovljavanja, pretvaranja govora u tekst i/ili alternativnih oblika komunikacije, uključujući usmene prevoditelje. U rezoluciji je

[6]SL C 117E, 6.5.2010., str. 59.

[7]Usvojeni tekstovi, P8_TA(2018)0332.

[8]Usvojeni tekstovi, P8_TA(2019)0323.

[9]SL C 224, 27.6.2018., str. 68.

također naglašeno da institucije EU-a već omogućavaju pristupačnost javnih događaja i sjednica odbora.

Parlament je 2013. donio Rezoluciju o ugroženim europskim jezicima i jezičnoj raznolikosti u Europskoj uniji^[10], kojom poziva države članice da obrate veću pozornost na ugrožene europske jezike te da se posvete zaštiti i promicanju raznolikosti jezične i kulturne baštine Unije.

Europski parlament donio je 7. veljače 2018. Rezoluciju o zaštiti i nediskriminaciji manjina u državama članicama EU-a^[11]. U toj se Rezoluciji države članice potiču da zajamče poštovanje prava na uporabu manjinskog jezika i da zaštite jezičnu raznolikost u Uniji. Osim toga, u njoj se zalaže za poštovanje jezičnih prava u zajednicama u kojima postoji više od jednog službenog jezika te se Komisija poziva da u većoj mjeri potiče poučavanje i korištenje regionalnih i manjinskih jezika.

Pierre Hériard
12/2019

[10][SL C 93, 9.3.2016., str. 52.](#)

[11][SL C 463, 21.12.2018., str. 21.](#)

